

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PESTA

23 aprilie

5 mai

1887.

Ese in tie-care septemana odata, adeca dominec'a
contienendu o cóla si diumetate.

Pretulu pentru Austria

pe Febr. Sept. . . . . 5 fl. —
pe Febr.—Dec. . . . . 7 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Febr.—Sept. doi galbeni.

Nr.

17.

Cancelari'a redactionei

Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumaratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

III

cursu

anualu.

DORULU MEU.

Dómne câtu ar fi de bine,
A traí in veci cu tine
Colo 'n verdea dumbravitia, —
In o mandra colibitia,
Lang'unu cuibu de filomitia —
Incantati de-a ei doinitia. —
A traí lang'unu pereu
Farmecatu de-amorulu teu, —
A viá sub umbr'a désa
Pe ierbóra de metasa, —
Legántu in dorulu teu,
Dulce idólatu meu!
Impleit-ti asiu cununitia
Totu din fragede floritie, —
Si ti-asiu pune o pe frunte,
Si te-asiu adorá 'ngenunchie;
Pune-ti-asiu unu criniloru
In noptosu-ti perisioru;
Si ti-asiu pune-o vioritia
In tufós'a ta cositia
Rumeneii-ti obrajiori
Sarutá-i-asiu mfi de ori
Tu ai fi a mea regina
Si viét'a mea serina!

Simeonu Botizanu.

VERONICA'A.

Novela originala.

(Finea.)

Neamiculu strabate afundu in munti. Periculu e mai amenintatoriu, se aude toifulu, se aude durduitur'a tunuriloru, ce asié teribilu resuná pintre munti. Muntenui se resólva a aperá acestu puntu ponderosu a muntiloru pâna la mórté. Se scola micu cu mare si totu-su putíni fatia cu neamiculu.

Pe fetiele unora se esprimá desperarea. Atunci bravele muntene prinsera armele in mana, se insírara si ele intre luptatori strigandu, câ ele inca voru morí — de se recere — câ-ci in muntii liberi, liberu voiescu a traí! — Acést'a a facutu o impresiune mare. Totu insulu se simtiá mai curagiosu, mai tare.

Femeile se organisara sub conducerea Palagiei Rosi'a, intr'o trupa frumósa, si ocupara vírfulu muntelui Drohotu. Amasónele romane, cu palaríi barbatesci impenate, calare ocupara locul menitu, ca centrulu strategiei.

Dintre tóte se destingea o féta tenera, pe calu albu, cu pene albe in palaría. Ochii i schintéiau, fati'a-i erá esaltata. — Jun'a se delectá

in spad'a ce o invârtea cu o maniera dextera, si imbarbatá pe celelalte.

De a stang'a la pól'a Drohotului s'au asiediatu muntenii pedestrii; de a drépt'a cincii tunuri. Aceste a fostu fabricate atunci in pripa. Unu butucu de bradu scobitu, inferecatu cu trei cercuri de feru. Cu de aceste tunuri stau muntenii fatia cu tunurile de metalu si cu bombele.

— Raru esemplu in istoria; inse mirabilu — grandiosu!

Neamiculu se apropiá. Muntenii i salutara cu butucii lor, in cóste i atacá pedestrirea. Femeile atacara, si se trasera dupa munte. Incungiurara muntele si se ivira in ceea parte si dup'o atacare, éra se trasera inderetru. Si asié mai de multe ori incungiurandu vârful muntelui, neamiculu a cugetatu, cá la tóta ivirea e alta trupa, si cá acolo e poterea cea mai mare. Atacá muntele cu tóta poterea. Intru acést'a pedestrirea muntenésca si tunurile se incinsera la olalta, dusmanulu incungiurá muntele. Femeile nevalira grosavu in josu, — si neamiculu fú nemicitu. Căti au mai remasu n'a potutu a se reculege pana la Somesiulu rece. — Muntenii si-aperara independint'a si libertatea!

In lupt'a acést'a, amasón'a tenera, pe unu calu albu, cu péna alba, se ivea totu unde érá pericululu mai mare. Se vedea a cautá pre cineva. — Erá ce-va magicu in ea. In sumanu albu strinsu catra trupu cu frundia rosietica, cu palaria négra cu pene albe, infatísiá unu angeru resbunatoriu, cu spad'a flacârei in mana, care cautá pecatulu celu mai negru.

Strabatea afundu prin sírele neamice, si nu se temea de mórte, séu o cautá din adinsu. In tulburarea luptei nu o-a vediutu nime, cá ce s'a facutu. N'a fostu intre cei ce s'au rentorsu triumfandu. —

Lupt'a s'a finitu deodata cu dñu'a. Pe campulu bataliei nóptea — ca o fantóma négra — si-a estinsu aripele negre, cu cari a inadusitu vaietele moribundiloru, a invelitu din vederea ochiloru macelarí'a!

Pe candu s'au rentorsu invingatorii, au sositu la Marisielu tribunii Stefanu M . . . u si C . . . u Valeriu cu o trupa considerabila. Ne avendu de á face cu neamiculu, au luat parte numai la bucuría si la ospetiu. Pe totu loculu se bucurau de succésulu seceratu. Invingerea s'a finitu cu ospetie.

Cimpoile sunau, si muntenii chiuiiau, ce apoi resuná din munte in munte, de pe stanca pe stanca. — Fét'a alba — precum o numiau muntenii — nu érá la dantiu.

V.

La capetulu Marisielului, cam de o diumetate de óra de la satu, stá cas'a gornicului Blaga Micu. In dñu'a trecuta a suferitu fórte de glóntiele neamicului. Paretii de bradu toti i-au fostu ciuruitu.

Blag'a vediendu-si cas'a in periclu, o-a inchisu cu retezulu, apoi a duraitu capétra mare in usia, ca ocupand'o neamiculu, celu putñu sê n'aiba folosu de cele din ea, — ci sê arda cu totul.

Acesteia i-a potutu multiamí Blag'a, cá dupa batalia éra s'a potutu asiediá in casa, cu soci'a sa Dochia.

Aice érá linisce; tacerea érá profunda. Numai din candu in candu s'audiea câte o chiuitura din satu. Ventulu leganá tonulu cimpóiei pana aici.

In casa pe patu zacea unu muribundu. La capatâiulu patului unu meciu (opaitiu) si-reversá radiele tremuratóre pe elu. Erá inbracatu muntenesce, cu opinci, cióreci albi, sumanu albu incinsu cu frundie. Sumanulu érá rosiiu de sange; érá inpunsu in cóste, indreptulu animei.

De la incingátóre in susu sumanulu érá indoitu in laturi. Si dómne, moribundulu nu e barbatu! Se vede ~~patul~~ patulu farmecatoriu si voluptósu a unei fetitiei tenere. — Fati'a i érá galbena, colórea vietii a fostu disparutu. Din candu in candu resuflá greu.

Femei'a gornicului — nan'a Dochia — tocmesce meciulu, ce luminá mai vederosu fati'a moribundeii. — Erá Veronic'a fét'a preotului Susanu. — Erá amasón'a brava a bataliei din dñu'a trecuta!

Inaintea patului ingenunchiea unu tribunu teneru. Tienea manile Veroniceii la peptu, se uitá mereu la fati'a-i palida; ce actú rumenea, acú érá ingalbenea. Se luptá viéti'a cu mórtea. — De pe perin'a pe care érá asiediatu capulu amasónei inundá unu peru frumosu, ca unu fuioru auríu.

Tribunulu intr'unu tardíu si-intórse capulu catra nan'a Dachia — si la lumin'a meciului cunóscemu pe Stefanu, mirele Veroniceii, pe Stefanu M . . . u eroulu tribunu — si cu unu tonu dorerosu o agraesce:

— Unde ai aflat'o?

Nan'a Dochia, cu unu tonu jelnicu, amesuratu giurstârii jelnice, povestí intemplantu, pre cum i-a spus'o Blag'a.

— In tufele de la pól'a Drohotului, in poienuti'a cea mica a datu de ea Blag'a si na-

siulu Petre, cand s'a intorsu inderetru. Ea inca a vorbitu putintelu cu ei. Si si dupa ce au dusu-o in casa, inca a mai vorbitu. Apoi o-am spelatu si legatu; tocma in cõste e ranitã serman'a! I-a cursu fõrte multu sange, si de-abuna sãma a ametõtu, — da era si-venì in ori. Candu a venitu aci tetea (badea) Irimie si ni-a spusu, cã a sositu domnisorulu in satu, s'a parutu cã aude; cã-ci s'a svẽcolitu odata si s'a intorsu. Apoi asié i s'a luminatu fati'a, ca la pruncii cei mici, candu si-vedu angerulu prin somnu. Apoi a graitu incetisoru:

— Spuneti lui Stefanu sã vina aici. Spuneti-i, cã-lu ascãpta Veronic'a . . . si era i-a statu graiulu. — Blag'a cu tetea Irimie indatu a mersu dupa domnisorulu. Dupã ce a esõtu ei din casa, era a prinsu a vorbi da numai ca prin somnu:

— Nu vine . . . Stefanu m'a uitatu . . . era va veni tardu . . . me ducu eu . . . ! — Atunci a amblatu sã se scõle, si clatindu-sã i-a picatu legatõrea. Era o-a inundatu sangele. A picatu inderetru pe patu; de atunce nu s'a clatinatu, neci n'a vorbitu.

Stefanu se parea a nu audf nemicu din ceea ce-i spuse nan'a Dochia. Stã inlemnitu si se uitã mereu la frumõs'a fetitia, pe a carei fatia nu era un somnu de viãtia. Se aplecã aprõpe spre ea, cã si candu ar vrã a-i insulfã viãtia. — Apoi i sarutã fati'a rece, i sarutã peptulu sanguosu. Atãta o-a sarutatu, pana era i-a fostu fati'a rumena. — Era frumõsa, ca odata! Era rumena si blanda la fatia ca si candu i suridea fericirea!

Stefanu o stringea ca de demultu la peptu. Mana in mana, anima langa anima! Pe unu momentu a simtõtu era-si fericire . . . voluptate. Ah, dar manele — sunt reci, anim'a e rece! Budiele rumene nu suridu, nu sioptescu amoru! ochii farmecatori, su-inchisi!

Era o culcã pe patu, i toemì capulu pe perina, i netedf peptulu de pe frunte. Se lasã cu cotulu pe patu, si era se uitã la ea.

Dorerea i stõrsã lacrime din ochi. — Nan'a Dochia stã la capatãiulu patului si stergea lacrimile cu zad'i'a, scen'a acãst'a a suprins'o.

Intr'unu tardu moribund'a incepu a vorbi ca o fantasta, ca prin somnu:

— Si elu pe care lu-aseptam dñu'a si nõp-tea n'a venitu. Amiculu din copilaria, amoresulu din junetie, mirele iubitu a intardiatu. Ah, cu ce doru aseptam fericirea, realisarea visurilor . . . am aseptatu raiulu . . . si eta a venitu — demonulu uriciosu . . . ! Uitati-ve! — sangele tatei pe altariu, pe sant'a evangelia . . .

uitati-ve, cum trage de mõrte . . . unu suspinu — — o resuffare si e mortu! . . . Ah, a mortu . . . ! Fia-ve mila . . . fiti induratori si nu me duceti . . . lasati-me sã moriu cu elu! — — Nu me duceti — — —. Nu me lasã tata . . . !

Umblã cu manele prin aeru, ca si candu ar vrã sã imbratõsiedie pre cine-va; apoi era se liniscì si continuã:

— Ceriuri . . . ! cum ertati ca pecatulu sã triumfeze asupr'a virtutii . . . Ah, de cãte ori vedemu, presentõmu ce-va secretu — — ceva gretiosu! Insedaru fusera lacrimile . . . rugatiunea nu folosesce . . . bine, dar remane resbunarea . . . Ah, sã am poterea unui leu . . . ! — — — Taci anima nu sbocotì, cã ti-a rapitu frumõti'a . . . nu lacremati ochi, cã vi-ati perdutu foculu cerescu . . . nu te sfii fãta, cã ti-ai perdutu decõrea . . . nevinovat'i'a angeresca! Ah, unde esti stãu'a fericirei mele . . . unde esti idealulu cugetãrilor mele . . . Unde esti Stefanu . . . ? !

— Aici sum draga Veronica, langa tine, eschiamã Stefanu lacrimandũ.

Veronic'a neconturbata fantasãza mai departe :

— Si pecatulu sã remana nepedepsitu? . . . nu . . . ! In ceea lume si-a luã rasplat'a . . . dar trebue sã se osendesca si aici. Dati-mi sabi'a in mana . . . nu ve temeti, cã-ci voiui biruì . . . aidati in lupta . . . nevinovat'i'a calcata in tina, striga resbunare! Au nu vi-e mila de mine . . . ! Ah, cã nu cutezu a-mi redicã ochii la ceriu! Acolo e elu unde e lupt'a mai crancena . . . dupa mine . . . inainte . . . ! Ah, ce slabescu, anim'a-mi rece simtiesce ce-va caldu . . . uitati-ve cum curge sangele . . . sange rece . . . sange negru ca pecatulu . . . ah, nu ve uitati la mine, cã v'a fi grãtia . . . Dõmne sum ranita, nu potu merge sã-i taiu anim'a precum mi-a taiatu elu a mea . . . nu l'am aflatu . . . õre dreptatea ceresca nu l'a aflã . . . õre fulgerulu nu l'a gasi! ?

Obosita de vorbire era tacu, fati'a-i de mai nainte rumena, acũ ingalbenì de totu, numai de abiã resuffã.

Stefanu din vorbirea Veronicei pricepu tõte cãte s'au petrecutu in departarea lui. In locu de durere se vifã si in anim'a lui resbunarea.

Prinse manile reci ale Veronicei, si cu o võce mõle, patrundiatõre, — ce si petr'a ar fi strabatut'o — agrã pe fantast'a copila.

— Iubita Veronica, Stefanu a venitu la tine, Stefanu e aici. Acì langa tine, nu te teme.

— Ti-multiamescu — i respunse Veronic'a sioptindu — am sciutu, cã vei veni . . . iubesci-me

inca? asié dara . . . ? — Apoi i strinse manile, si vru sê se redice ~~din~~ patu.

Stefanu o retienù, câ-ci éra i curgea sangele, o tocmî in patu si i aredicà perin'a la capu. Veronic'a par' câ si-ar fi venitu in ori conversà cu Stefanu; — inse acestu discursu a fostu numai unu echo alu vietii! —

— Vedi tu n'ai venitu dupa noi . . . si Dòmne! multe s'a intemplat cu noi . . . Tu nu esti de vina, câ n'ai potutu, nu, câ tu esti bunu . . . tu esti nobilu . . . tu ne-ai iubit.

— N'am potutu draga Veronica, si te iubescu si te voiu iubi . . .

— Ma nu me-î iubi — i respunse Veronic'a intunecosu. Eu nu-su démna de iubirea ta . . . eu nu posedu in anim'a mea amoru . . . Mi-a ucisu anim'a, — si amorulu a disparutu din ea . . . sangele lu-poti oprî . . . ran'a se vindeca . . . anim'a mea nu s'a vindecà pana-e lumea . . . !

— Te-am asceptatu multu fôrte multu — continuà Veronic'a cu unu tonu slabu, — si a venitu altulu. A rapitu fericirea mea si a ta. Apoi l'am cautatu in lupta sê-i resplatescu si nu l'am gasitu. Vedi, bine ai facutu, câ ai venitu, câ-ci vei scî, cine a omoritu pe Veronic'a. — Se redicà intr'unu cotu se aplecà catra Stefanu si i sioptî :

— Geiz'a V . . . i — — du-te si i-resplatesce . . . !

— I voiu resplatî — juru pre Ddieu, strigà Stefanu — o strinse in bratie si vru sê o sarute. — Veronic'a se desfacu din bratiile lui si lu-impinse. —

— Nu atinge budiele-mi profanate . . . nu ti-e iertatu . . . mergi unde ti-am spusu . . . ! Anim'a acést'a de dóue-ori a fostu ucisa . . . nu pôte sê invie . . . !

Prinse legatur'a — cu care o-a fostu legat'o nan'a Dochia, — si o rupse . . . o inundà sangele.

— M'am dedatu cu sangele . . . uita-te cum curge . . . tu te temi . . . vedi ce grozava e Veronic'a . . . mergi câ nu me poti iubi . . . mergi si te resbuna . . . câ eu nu-su . . . de . . . vina . . . mergi!

A picatu mórta pe patu.

Stefanu a statu inca multu tacutu langa trupulu Veronicii. Apoi s'a sculatu si a facutu juramentu pe remasîtiile iubitei sale, câ dorinti'a cea din urma o va implinî, i-a resbunà suferintiele.

A esîtu din casa si cu pasi iuti, a disparutu prin nóptea négra catra satu.

Veronic'a dormea somnulu eternu . . . Nan'a Dochia i tienea lumin'a de cêra — radiele galbine asié se potriveau cu fati'a galbena a Veroniceii.

A treia dî in muntele Drohotu a ingropatu unu mortu. Nu lu-plangea maica dulce, — surori dulci, neci frati iubitori. — Dupa siorfu mergea unu teneru cu pasi seriosi, cu anima franta. —

Fâra neci o lacrima a lapedatu totu insulu tierin'a ultima, pe siorfu.

La capu i-a asiediatu o cruce simpla de bradu, pe care erà scrisu cu negru: „Veronic'a.“

Stefanu a mersu éra-si in batalfa. A mersu sê se lupte pentru libertate. A mersu sê-si resbune!

Alexandru Onaciu.

Istori'a artei.

Artele la Greci.

(Urmare.*)

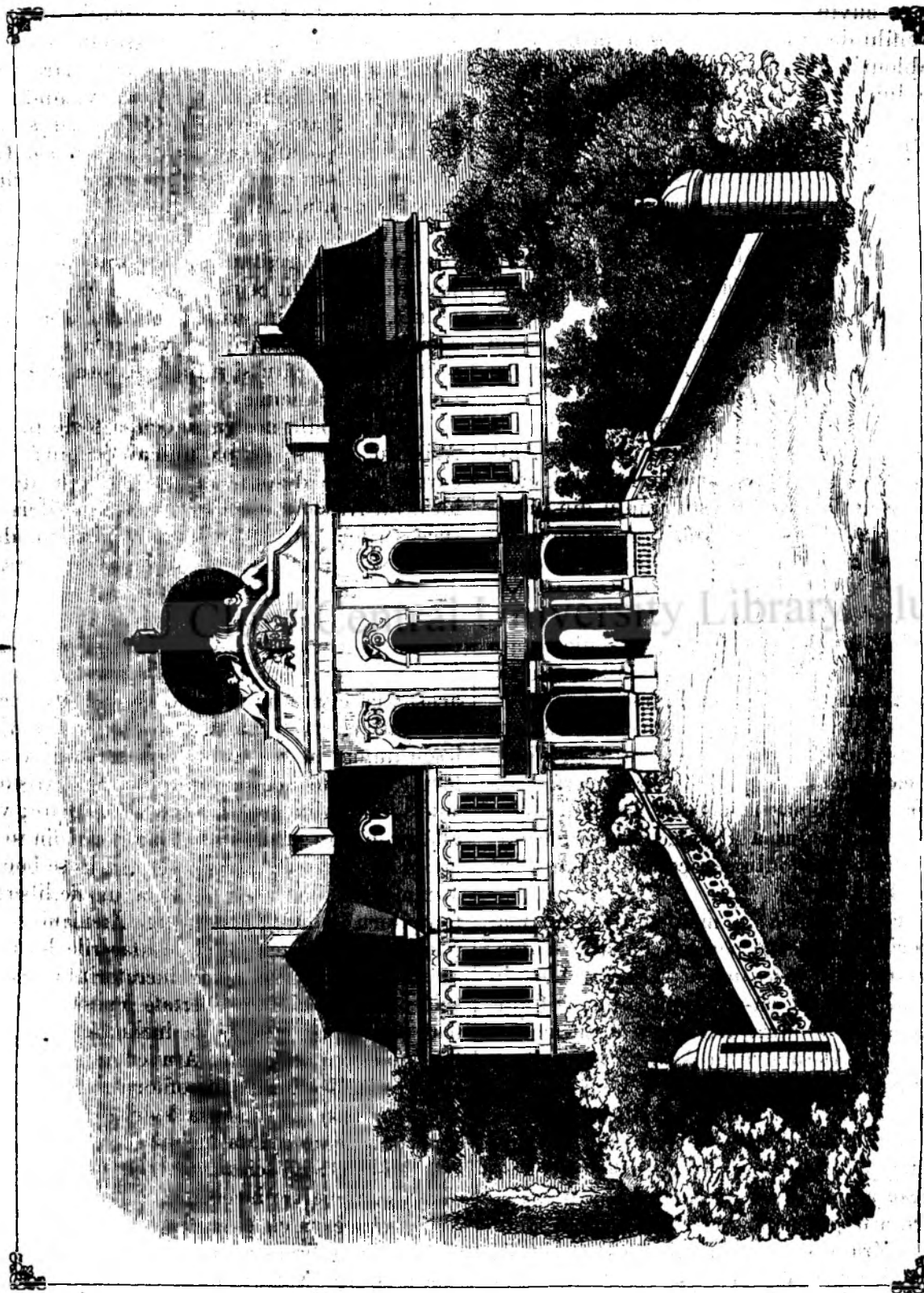
Apoi pictur'a antica atâtu de multu se apropia de sculptura in câtu istori'a loru se confunda. Totu ceea ce scriitorii vechi dîcu despre ~~pictur'a din epoc'a antice~~ descoperite in ruinele Herculanium si Pompeia, probéza, câ cei vechi nu intielegeau colórea precum o intielegu cei noi; cei vechi nu erau coloristi: ignorandu acestu artificiu minunatu, care ajunge a materialisá aerulu infinitu si adâncimea ceriului pe o pandia plana, ignorandu secretele perspectivei aeriane, pictur'a loru avea analogia cu picturele primitive ale orientailor, cari sunt, potemu dîce o specie de sculptura colorata. La Egipteni, la Etrusci, de unde a inceputu pictur'a? De la reliefulu pe care aplicau colórea; apoi suprimandu reliefulu, nu mai remanea de câtu galbulu, exterioru, trasur'a, lini'a; in interiorulu acestui desennu elementariu aplicau colórea, — si éca tóta pictur'a loru. Tablourile pictórilor greci, cu tóte câ erau mai inaintati, conservau inca caracterulu acest'a atâtu de bine scrisu pe vasele etrusce ale caroru figure colorate cu tînturi plate, nu aveau alta pretensiune decâtu a maimutî statuari'a.

Picturele din epoc'a in care amu ajunsu au cascigatu inse o reputatiune, care a facutu sê le ajunga numele pana la noi. Cu sagacitatea si adancimea lui ordinaria, Aristotu a facutu in

*) In paragrafulu precedentu s'a stracúratu o eróre din distractiune. Numele autorului Istoriei lui Apele nu este Henri Gauthier, ci Henri Houssaye.

dóue rinduri istori'a artelor si a insemnatu
modurile pe cari artistii, dupa tempii in cari
vietiuescu, adoptéza succesivu. „Polignot, dîce

eroii si dieii; scenele ridicule, vulgare, próste,
caricatur'a in fine, erá partea lui Pauson; ér
Denis se limitá in realitate, nevoindu sê se urce

Castelulu din Gódölló.

Aristotu in Poetic'a sa, zugravea ómeni mai bi-
ne de cum sunt; Pauson, mai rei, si Denis i re-
presentá cum sunt“ Adica Polignot zugravea

pana la idealu, neci sê descinda pana la carica-
tura. Polignot de la Tasos trece pentru unii de
inventatoriulu picturei. Cintilianu spune, cá

Zeusis si Apolodor, maestrulu seu, sunt cei d'antâiu carii au introdusu luminele si umbrele in tablourile loru; Pliniu dîce că cu puțin ani 'naintea loru, pictur'a abî ajunsese a luá o forma cum se cuvine.

Pamfilu de la Sicione a fostu primulu ale carui tablouri s'au vendutu cu unu pretiu mare. Din ale lui se citéza tabloulu Eracliziloru, o conbátère 'naintea cetâtii Flius, o victoriá a Atenianiloru, unu Ulise pe nai'a lui.

Eufnanor de la Corintu erá unu mare pictorn, si mare statuariu; elu stralucia prin sciinti'a muschiloru.

Parasius dá espresiuni gracióse figureloru, eleganti'a conturului; scia sê modeleze obiectele si sê distribue cu inteligintia luminele; elu pe-catuiá prin desemnu, si anatomia. Din ale lui se citéza perdéu'a, poporulu Atenei personificatu, Teseu, Meleagru, Ercule si Perseu, Arhigalu, capulu pretiloru eunuci, pe care — Tiber l'a platitu siese dieci mfi sesterce; Eneea, Ahil, Ajas disputandu cu Ulise armele lui Ahil, etc.

Zeusis de la Eraclea este unulu din pictorii cei mai celebri ai anticítâtii. Aristotu i inputá, că a sacrificatu puțin espresiunea obrasiloru pentru ca sê nu altereze senin'a frumusetie. Din ale lui se citéza Alcmenc, Pan, Penelopa, Jupiter inconjuratu de diei, Ercule capulu sugrumandu doi sierpi, Junona, faimosulu tablou alu struguriloru, Elena, Marsias.

Nicias de la Atena avea unu judecamentu atátu de profundu luminatu in cătu Prasitelu declará, că statuele lui pe cari le preferá erau acelea pe cari Nicias le corese; laudau multu tablourile lui, padurea Nemea personificata, Diana, Calipso; tabloulu seu celu mai bunu erá vrajitórea lui Omer.

V. Éca ne ajunsu in momentul celu mai stralucitoru alu acestei període de stilu frumosu, in domnia lui Alesandru, séu mai bine in domnia lui Aristotu, căci, dupa mine, influinti'a lui Aristotu a supra arteloru a fostu mare.

Pe candu Alesandru in Asia da afaceriloru si raporturiloru lumei o turnura nóua, Aristotu, in Atena, meditá a supra trecutulu Greciei. Revolutiunile inmultite, schimbările infinite cari din tempii eroici agitase cetátile Grece, se resfrangeau acum in vast'a cugetare a filosofulu pentru a fi judecate. Spiritulu umanu pentru antái'a óra tragea, o schitia despre teorí'a revolutiuniloru, si aflá forti'a sê smulga din faptele neregulate si turbulente lectiuni teoretice pentru viitoriu.

Ceea ce Aristotu facea pentru politica, facea deja pentru filosofía. Elu intervértise me-

tod'a doctrineloru cari lu-precedase. In locu d'a cautá in spatiu, in nemesurabilulu abisu alu lucruriloru, sê arunce o punte între absolutu si fenomenele naturei, elu remase in natura, se ridicá treptatu chiar pe functiunile naturei, pe cari le numí categorii, si astfelu asiedia óre cum o scara ca a lui Jacovu prin care incercá sê se urce la infinitu. Aristotu, venindu dupa Socrate si Platone, avea detori'a, avú si forti'a d'a imbratísiá uníversitatea lucruriloru. Langa teorí'a ideiloru de Platone, elu ridicá o critica a intielegamentulu in care distins sciinti'a si inteliginti'a de opiniune si judecamentu. Éca pentru anatomí'a resonului. Urmati pe Aristotu pretutindenea, in critic'a artei, a poesiei, a elocintei, precum in critic'a omului abstractu, a societátii si a naturii, si veti aflá in elu totu atát'a justétiá cătu si intindere, totu atát'a finétiá cătu si adancime.

In tempulu nostru se ocupa fórte multu de Aristotu, dar se ocupa numai de elu; in tóte cartile scrise despre elu, nu aflámu de cătu ide'a lui Aristotu, aceea a predecesiloru si a sucesiloru lui. Dar despre viéti'a lui, despre viéti'a secolului, despre influinti'a esterióra care dá unu corpu cugetării, o colóre forme, care intereséza imaginatiunea dupa ce a interesatu resonulu, care s'au scuturatu din elu, in omu prin tóte portie sunetulu seu, despre tóte aceste, ca cum s'ar fi intielesu, se abtíenu toti invetiati nostri, jumetáti de ómeni cari vietuiescu numai in resonulu loru si prin resonulu loru. Cu tóte aceste influinti'a lui Aristotu a supra tempulu seu a fostu fórte mare; vomu aflá prob'a in examenulu operiloru din acést'a epóca stralucitóre. Grecii desarmati se bucurau atunci de o libertate indolenta, nu de libertatea tempiloru sublimi, candu toti Atenianii se ocupau in același tempu si de afacerile loru si de ale Statulu, candu chiar lucratoriulu artisanu scia politic'a; ei de o libertate lenesia si voluptósa care i lasá a se dá la inclinarea loru pentru placerile elegante. Atunci ei alergau cu ardóre la lectiunile filosofiloru si oratoriloru; Aristotu cucerea a supra spiriteloru o imensa autoritate, care indata incepú a se manifestá in arte, căci Grecii scieau, că déca este o femeia care se cuvine a o incoroná cu flori si a o plimbá pe unu caru cu patru cai, in cantecele fluriloru si alu lireloru, acést'a femeia de siguru este filosofí'a. Naturalmente filosofí'a este fórte seriósa pentru a nu avé trebuintia d'a placé, fórte concentrata pentru a nu cascigá in compani'a elocinteloru ei surori, musele arteloru, si poesiei. Poetii si artistii lasau lectiunile filosofu-

lui pentru ca sê alerge la serbări si la jocuri, si conformandu-se cu gustulu tempului si cu influintiele cari i manau, ei cautau a se ridicá prin natura la frumusetia eleganta, graciósa, si ceea ce nu se ivise inca, la frumusetia expresiva. Stilulu frumosu din tempulu lui Alesandru erá dar resonatu si filosoficu.

Intre statuarii acestui secolu atátu de fecundu in artisti si in opere de arte, celu mai celebru fára contradícere, si acela care personificá mai bine stilulu tempului, este Lisipu de la Sicione, singurulu care a avutu dreptulu sê sculpedie portretulu lui Alesandru, precum Apele a avutu singuru dreptulu d'a-lu zugraví si Pirgolet d'a-lu sapá. Acést'a nobila fantasía princiara, care nu permitea artistiloru ordinari sê-i profanedie imaginea, este fórte multu demna de acela care scriá lui Aristotu acestu egoistu dar maretiu elogiul alu sciintiei: „Nu aprobezu, cá ai datu publiculu cartile tale de sciintiele acromatice. Cu ce dar vomu fi superiori celoru alti ómeni, déca sciintiele cari m'ai invetiatu devinu comune pentru tóta lumea? Asiù voi mai bine sê-i intrecu in cunoscinti'a objepteloru celoru mai inalte, de cátu in putere.“ Editulu fiului lui Jupiter, pentru reproducerea trasuriloru sale, a fostu imitatu in tempíi moderni; ordonati'a reginei Elisabeta, care oprea pe pictorii mediocri d'a-i face portretulu, erá in acela siu tempu o inspiratiune a cochietariei si o reminiscinti'a a anticítáti pe care o cunóscea perfectu acést'a muiere ciudata.

Lisipu, care lucrá in bronzu, si care inflorea, dupa Plinu, catra a 114 olimpiada, are glori'a d'a fi celu mai fidelu observatoriu alu naturei. Elu si-facuse o lege, ca sê nu procedeze de cátu ca Aristotu care nu se ridicá prin sciintia decátu la lumin'a fácliei observatiunii si a esperintiei. Elu nu negligea idealulu pentru adeveru, dar cugetá, cá predecesorii sei au neglesu adeverulu pentru idealu, si voiá sê se ridice la idealu prin adeveru, sê ajunga frumosulu prin contemplatia si inteliginti'a traductiune a naturei. Pecatu inse cá nu ni-a remasu nimicu din operile lui Lisipu care, cu tóte aceste, avea o fecunditate minunata. Pliniu pretinde, cá a facutu siese sute diece figure de bronzu; toti cei vechi vorbescu de numerulu mare alu operiloru lui. Elu este care a facutu intre altele dóue dieci si una statue calaretie ale garziloru calári ai lui Alesandru, cari au perdutu viéti'a aperandu pe a domnului loru la trecerea Granicului. Dupa eucerirea Macedonie, Metellus a transmutatu la Rom'a statuele aceste cari au fostu puse pe porticulu

care purtá numele seu. Cu tóta absolut'a tacere a celoru vechi despre operile de marmura ale lui Lisipu, unii invetiati voru sê-i atribue o statua a lui Hercule de marmura, la palatulu Pitti, pe care se cetesce: *ΛΥΣΙΠΠΟΣ ΕΡΟΙΕΙ* (Lysippus fecit.) Dar statu'a este nedémna de Lisipu si inscriptiunea este o amagire. Altii i atribuescu asemenea frumosulu vasu de marmura care s'a aflatu in ruinele vilei lui Adrianu la Tivoli, transmutatu in Englitera la 1774, si cunoscutu in arte sub numele barbaru de vasulu lui Warwick.

(Finea va urmá.)

Gr. H. Grandea.

Despre pietate si modestia.

Ca in cerculu familiei sê se póta sadí nevscedítorele flori a „pietáti“ si „modestiei“, aceste fiice sante ale religiosítáti, atátu tat'a, cátu si mai virtosu mam'a trebuie sê fia religiósa. — Cá-ci nu póte sê fia ce-va mai contranaturalu, mai scarbosu, mai grozavu, de cátu anim'a femeiesca fara de religiune! — Creatorulu a pusu pe barbatu de capulu éra pe femeia de anim'a familiei. — Anima e scaunulu eschisivu alu religiunei; cá-ci bas'a ei este iubirea, éra acést'a isvoresce din anima; astfeliu religiunea pentru femeia e o lipsa de viétia, elementu nutritoriu, o a dóu'a natura; dreptu aceea in ce óra s'a facutu necredintiósa, si-a abnegatu natur'a sa.

S'a dísu, cá nu e ce-va mai monstruosu, de cátu femeia nereliósa; despre acést'a nime nu se va indoí, déca va luá in drépta sócotintia, ce mare stramutare a casiunatu religiunea crescina in statulu genului femeiescu; dreptu ce nime nu e detoriu religiunei cu atát'a multiamita, ca tocma femeia; déca femeia e necredinciósa, atát'a insémna, cátu nemultiamitóre, apoi nemultiamirea totu-deauna a fostu unulu dintre cele mai grozave pecate, si cea mai uríta trasura caracteristica. — Mai incolo, cu cátu e cine-va mai slabu, cu atátu are mai mare lipsa de radiemu; dreptu aceea femeia inzeestrata de la natura cu o constitutiune mai debila caute-si spriginitoriu totu de a-un'a in Domnedieu; apoi cu Ddieu singuru religiunea o unesce. — Barbatulu — pre carele sgomotósele intemplári din lume, si multele lupte a viétiei lu-obosescu, pre carele amarele insielatiuni adese ori inca si in credintia lu-facu de se clatina — e demnu de compatimire, ca unu sufletesce bolnavu, a carui rane sangerédia, si prin multa pierdere de sange capulu i e ametítu; — inse privirea unei femei irreligióse cu totulu

naște alta impresiune; acést'a icóna e urîta, pre cum numai ceea a Sodomei a potutu sê fia privindu mai la consecintiele funesce, cari printr'ins'a se ingreunédia a supra familiei. — Intieptulu Siracu dîce, câ precum sórele e stralucirea lumii astufeliu femeia e stralucirea casei sale; este unu faru luminatoriu; poruncile lui Ddieu in inim'a femeiei cuvióse sunt ca stînc'a neclatita, si base eterne." — Pana candu anim'a e sanetósa, si nestrictata sunt plîns de viétia tóte medulárele trupesei, cá-ci in vene cerculédia sange sanetosu, si datatoriu de viétia; inse déca inima e stricata si bolnava, si medularile incepu a se vescedî, pentru câ rade-cin'a vietiei pomului roditoriu e ranita.

Femeia este isvorulu vietiei sociale, de se inveninédia isvorulu, ap'a curgátore din acél'a nu se va limpedî usioru; femeia — a dîsu cineva — de nu-e angeru, este diavolu. — Déca maliti'a numai de barbatu s'a lipitu, o femeia buna si pia lu-póte reduce la calea buna, cá-ci are a supra lui o mare influintia morala; inse déca ciúm'a malitiei s'a legatu de femeia, e capetu de tóta speranti'a, cá-ci barbatulu nu e in stare a o indreptá, ci mai bine impreuna cu dîs'a va cadé. — Poetulu din demoralisat'a stare a femeiloru a profetîtu caderea imperiului romanu. Inca S. Ambrosie au dîsu: „De mi va succede a indreptá femeile, am indreptatu prin ele si pre barbati! — O mama de familia, care e démna de acestu nume, intre ai sei e angerulu padîtoriu a religiositáti, ca o Vesta nutresce la altariulu familiaru dî si nópte foculu celu santu alu pietáti, ca sê nu se stinga.

In cerculu familiei un'a dintre detorintiele principale ale parintiloru este a padî in copîi sei „modesti'a," care este celu mai puternicu pariete aperatoriu contra demoralisárii. — Dara dorere! tocma de acésta santa detorintia pórtá cea mai pucina grige; si nu se póte omulu de ajunsu mirá de nesocotinti'a unoru parinti, prin care adese ori trecu cu vederea portarea copîiloru, i lasa a vedé, si audî de acele, cari cu modesti'a stau fatîsiu in contrastu, ba inca atîtia simtîri necurate in animele nepetate ale copîiloru.

Simtiulu de modestia tocma asié e implantatu in anim'a copilului, ca in flóre colórea. Precum colórea floricelei intr'atát'a e gingasia, in câtu la cea mai mica atingere pierde din sine: intocma si modesti'a e o simtîre atátu de delicata, in câtu la cea mai mica reactiune se turbura, si patimesce stîrbire. — Si pre cum nu este mana, fia aceea câtu de indemanateca, care sê póta restituî floricelei colórea pierduta; cu

atátu mai pucinu vei gasi muritoriu, carele sê fia in stare a restituî colórea cea angerésca a modestiei, déca odata s'a impestritiatu.

(Finea va urmá.)

Vasiliu Popu.

Castelulu din Gódölló.

(Cu ilustratiune.)

Adeseori se vorbesce si abunaséma se va mai vorbî inca despre acestu castelu frumosu si renumitu inca din trecutu, de óre-ce acuma fiindu o proprietate a corónei si avendu o puse-tiune pré placuta Maiestatíle Loru l'au alesu de locuintia de véra pe tempulu ce lu-voru petrece in Ungaria, spre care scopu in presinte se si arangéza si renóiescu cabinetele si salónele decorandu-se cu pompa mare.

Acestu castelu nu departe de Pest'a e are-dicatu pe naltîmea unui dealu, e decórea bunu-lui ce pórtá acestu nume, — unu locu pré placutu si cercetatu de amatorii frumsetieloru naturei libere.

Famili'a principesca de Grassalkovits a are-dicatu acestu castelu inca in secululu alu 17-le, candu totu de odata a lasatu sê se cladésca si o

Acést'a familia principesca erá amatórea lucsulului si a pompei. — Sume enorme s'a sacrificatu in acestu castelu ce stralucea pe acelu tempu in o pompa feerica; — imperatés.a Maria Teresia inca adeseori facea excursiuni la acestu locu romanticu, — prin acésta impre-giurare onorificatore famili'a principesca se sentiá indemnata a desvoltá unu luesu ne mai audîtu, despre care totu cu admiratiune vorbesce poporulu si pana 'n diu'a de adi. — Fericit'a imperatés.a odata onorandu famili'a principesca cu presinti'a sa, principele Grassalkovits a facutu o suprindeare chiaru si pentru imperatés.a. — Erá tempu frumosu de véra, principele inse a voitu sê vragiésca érn'a si spre acestu scopu tóta gradin'a castelului a presarat'o cu — zaharu si a oferitu imperatéssei o sania pentru saniare in tempu de véra.

Castelulu are 144 de incaperi. Salónele mai alesu sunt mobilate fórté pomposu si deco-rate cu elegantia.

Intre aceste incaperi se póte vedé unu cabinetu de dormitu alu imperatéssei Maria Teresia, tóte mobilele si objectele se pastréza in acea puse-tiune si stare in carea le-a parasitu imperatés.a.

Gradin'a castelului e frumósá si spatiósá, cu case de iéga pline de florile si plantele cele mai rari.

Dupa perirea familiei de Grasalkovits Gödölló deveni proprietatea baronului Sina, carele lu-vendù la banc'a belgica, apoi acést'a mai decurendu lu-vendù corónei.

DĂȚINELE POPORULUI ROMÂNŪ.

XIII.

Cinstele.*)

(In a dóu'a forma.)

Cinstele se facu in onórea Dineloru, (Santeloru) cari dupa credinti'a poporului ambla nevedute, — si de nimeresce cineva preste ele, si le conturba, dînele lu-pocescu, ori intr'o parte a trupului, ori peste totu trupulu, si acel'a va fi morbosu.

Cinstele sunt de 9 feluri: adeca albe, negre, vénete, pistrítie, etc. si in tóte 9 felurile au totu aceea forma si descantatura, numai câtu obiectele sunt totu de alta colóre, p. e. la cinstele albe se pune totu albu.

Cinstele se facu de regula miercuri si vineri sér'a. Mai antâiu se pregatesce o mésa mica rotunda numita senia,**) si se acopere cu mesaiu albu curatu, si peste mesaiu se mai pune unu cotu de panza nóua. — Atunci vrajitórea cerne 9 pumni de faina alba, si i pune cu mânuulu in pregiurulu seniei, éra la medilocu in loz, golu pune unu blidu micu cu semintie feliurite, si unu pocalu nou cu apa prospeta curata. La tóta gramada pune câte unu ou, adeca, 9. óue, 9. cruceri, 9. chitatie (buchete) mai vértosu busuiocu, bugiene etc. culeste din 9. gradine, 9. lumine de céra alba, si presara unu picu de sare pe langa faina. Vrajitórea mesurá pe urma trei fire de metasa alba pe omulu morbosu, firele le pune pe busuiocu (asié se numesce stéguta) pe mésa inca trei lingure cu untu, si unu puiu de aur pentru parte barbatésca, altcum o pui-cutia. — Din aceste se vede, cá aceste cinste sunt albe. — Cele negre au si altu ritu, cu alte descantature.

In fine vrajitórea aprinde cele 9. lumine si tamâia, ie puiuulu in mana, botéza cele 9. gramezi cu numele: Leodéna, Ogrescéna etc. si ocolesce seni'a de 9 ori, si facandu-si cruce díce urmatórele versuri:

„Leodéna, Ogrescéna,
Sandalina, Magdalina,
Rosia, Todosia,
Firanda, Rusanda,
Stagarasiu,
Cociasiu si Carabasiu
Cu siepte díle rogátore,

*) Acést'a descantatura am capetat'o de la dlu Iosifu Olariu invetiatoriu in Domanu comitatulu Carasiului — éra dinsulu a descris'o de la Pétra Prodanu din Maidanu, care le-a invetiatu de la mam'a sa Mari'a, venita din Romani'a. — *Op. publicu sê combine acuma si cinstele publicate in nrulu 34 an. trecut.*

***) Cu astfelu de senia, romanele din giurulu Oravitiei duc cinste la ospetie si botézuri si le incarca cu aluaturi, de faina alba, beuturi si pomoróge (póme feliurite) „pome aurencé.“

Fiti lui Juonu lecutóre,
Cá eu m'am scúlatu
Pe Maic'a Maria am rugatu
Sê grabiti, sê veniti
Pane sê plamadíti,
Cu untu sê ve ungeti,
Lécu, lui Juonu s'aduceti,
Cá-a plecatu pe cale
Pe cale pe carare
Se 'ntalni cu hal'a 'n cale
Si-lu poci
Si-lu stricui
Prin gene,
Prin sprincene,
Prin bulbucii ochiului,
Prin cerii capului,
Prin sgércii nasului
Prin merele obrazului,
Prin picióre si siele
Inchiaturi degetiele, —
Cá Juonu s'a cugetatu,
Si elu s'a gatatu
Cu mésa intinsa,
Cu faclia — aprinsa
Si grabiti sê veniti,
Si sê-lu lecuti
De tóte pociturile
De tóte stricuiturile
De tóte facaturele
De tóte manaturele
Si nepraciturile, —
Cá Juon v'a datu capu,
Capu pentru capu!*)

Atunci vrajitórea apléca puiuulu ca sê beie apa din pocalulu cu apa, si déca puiuulu bé apa, e semnu bunu pentru insanetosierea morbosului, — pe urma face matanii si incepe de nou descantatur'a.

Peste nópte dorme puiuulu la capulu morbosului si aprópe de senia; — mane demanétia vine vrajitórea si repétesce descantatur'a, plamadescé fain'a si o cóce, pe urma aduna prunci mici de mananca tóte ce sunt de mancatu, — séu vrajitórea duce tóte obiectele la ea a casa.

Alte muieri nu punu faina, ci unu felu de turtitie, nu 9, ci 7, si le numescu dupa numele díleloru: Dumineca, luni etc.

At. M. Marienescu.

Sentintie de aur.

Anim'a omenésca e slaba, nestatátore si ratecesce usioru, cu tóte acestea ea este isvorulu tuturoru bucuriiloru, tuturoru lucrâriloru nostre.

Femeea carea are spiritu trebuie sê se folosésca de elu numai ca de o lampa orba, adeca spre a si-luminá numai calea sa.

Cine are se domnésca in casatoria, barbatulu ori femeea! Neci unulu, neci alt'a, ci numai si numai iubirea insotita de minte, de intieptiune.

Elisa G.

*) Ací descantátoreá tóte partile trupului le díce in síru fara ca sê fia versuri, pr. anima pentru anima, picioru pentru picioru etc. etc.

C E E N O U ?

** (*Diet'a Ungariei*) si-va rencepe sedintiele sale in septeman'a venitóre marti.

** (*Arcuri triumfale.*) La incoronare voru fi dóue arcuri triumfale, unulu între cas'a cetatii si edificiuu piaristiloru, altulu la capetulu stradei Vatiului catra vechiuu teatru germanu. Societatea Lloyd a datu totu etagiulu seu spre dispusetiunea cont. Antoniu Szapary, pentru care membri societãtii voru capetã dóue sute de bilete pe aredicatur'a de langa punte. Déca domnitoriulu va veni la incoronare de catra Gödöllö, atunce si pe drumulu Kerepesiului va fi unu arcu triumfal, déca va veni de catra Vien'a pe naia, atunce pe tiermurea Dunarei asisdere voru face unulu.

** (*Movila de incoronare*) va constã 15,000 fl. Edificarea ei se si incepu pe piati'a puntii, unde conductulu — dupa proieptulu celu d'antãiu — se va constitui in cvadratu. Fia-care comitatu si orasiu va tramite trei calareti cu stégurile sale. La festivitaea poporala tóte partile voru fi reprezentate prin câte o parchia dantiatóre. Acest'a va fi unu spectaclu interesantu.

** (*Contele Juliu Andrassy*) in lun'a acest'a se va mutã la Bud'a in palatiulu cont. Sándor, ce l'a esarendatu pe siese ani.

** (*Museulu din Pest'a*) capetã dílele trecute dóue anticítãti fórté pretíóse, aceste sunt dóue róte romane de metalu, cari dupa opiniunea archeologiloru sunt inca din tempulu serbatoriloru olimpiade, candu aceste róte de buna séma s'au intrebuintiatu la atare caru emulatoriu. Aceste anticítãti s'au gasitu între 1780—90 in comitatulu Dobocci in dominiulu contelui Ioanu Bethlen.

** (*Locuri de privitu.*) Orasiulu Pesta va face dóue locuri de privitu pentru incoronare, unulu va fi in piati'a orasiului, altulu in piati'a vechiului teatru germanu. In fia-care voru fi 11 loge, si 330 de locuri de siediutu.

** (*Se vorbesce.*) câ Maj. Sa in dílele mai de aprópe va veni la Bud'a si pana 'n 19 va remané aice. Maj. Sa regin'a — precum se spune — in 14 l. c. asisdere va veni la Bud'a-Pest'a.

** (*Dlu dr. Arsenie*) rentorcandu-se de la Mexico dílele trecute petrecu in giurulu nostru, si ni promise, câ va publicã câte-va schitie din caletori'a sa pré interesanta in fóia nóstra. Ar fi de doritu, ca dlu Arsenie sê-si descrie intr'o carte tóte esperintiele sale pretíóse in „lumea cea nóua.“

** (*In teatrulu magiaru din Pest'a*) pe tempulu incoronãrii se va tiené o representatiune estraordinaria. Pentru ocasiunea aceea Szigligeti scrie o drama alegorica, in care va figurã Santulu Stefanu si soc'ã sa Gizella, in rolulu reginei prime voru fi intretiesute tóte acele cuvinte, ce Maj. Sa regin'a la mai multe ocasiuni le rostí in Bud'a-Pest'a.

** (*Unu ascultatoriu de medicina*) in Pest'a s'a impuscatu, si sciti ce a fostu caus'a desperatiunii sale? Vr'unu amoru nefericitu, séu nesce conturi neplatite? Ba nu. Ci aceea, câ diet'a a primitu elaboratulu comisiunii de 67 in privinti'a causeroru comune. Cine ar fi cugetatu ?!

** (*Regati'a pe Dunare*) — la proieptulu mai multorã — se va amanã asisdere pe tempulu incoronãrii.

** (*Banchetulu de incoronare.*) ce se va tiené in sal'a redutului, va fi pomposu. Contractulu cu ospetariulu s'a inchiatu dílele trecute. Pentru o persóna se voru platí 30 fl. Voru fi 1500 de eliquôt, 200 sticle de vinu de Raina, 500 de ratie se voru frige de odata. Numerulu celoru chiamati se urca la 900. Maj. Sa regele se va infatísiã numai catra finea banchetului, candu se voru incepe toasturile.

** (*Sal'a din redutu*) s'a esarendatu pe tempulu de optu díle alu incoronãrii cu 8000 fl. Frumosica suma !

** (*Dlu Zarandã ni se scrie.*) câ bravulu nostru deputatu dlu dr. Iosifu Hodosiu, in caletori'a sa de la Bai'a de Crisiu pana la Abrudu fu primitu in tóte locurile cu entusiasmulu celu mai sinceru si petrecutu de unu grandiosu bandieru de calareti. Comitele nou denumitu n'a sositu inca la Bai'a de Crisiu, dar pregatirile pentru primire s'au inceputu. Pentru fericitulu si intieptulu romanu Georgiu Popa s'a tienutu parastase in cele mai multe beserici din acelu comitatu, ér inteliginti'a nóstra pórtã floru de doliu pe siese septemani pentru mortulu natiunii.

** (*Invitare.*) Societatea de leptura a jun. stud. de la gimn. rom. de Beusiu, are onóre a invitã pre toti iubitorii artei si a propasírei nationale, la sér'a de concertu cu dechiamatiuni, ce o va arangiã in dominec'a a dóu'a dupa Pasci 12 maiu c. n. a. c. cu pretiulu de intrare dupa placu, in folosulu bibliotecei societãtii; credemu câ on. publicu rom. si-va incordã atentiunea a supr'a nóstra, mai alesu dupa ce-i vomu amintí si fapt'a nobila a braveloru domne: Laur'a de Porti'a contéssa, Irin'a Antalu profesóressa si a frumosei damicele: Maria Dragosã, care voru avea posibilitate de-a ne acompãnia tener'a intreprindere cu productiuni de forte-piano, canturi solo si dechiamatiuni. Beusiu 30 aprile 1867. Gabrielu Lazaru conducatoriu. Ionitia Badescu not. cor.

** (*Necrologu.*) Ioane Busitie profesoru de preparandia cu anima doiósa face cunoscuta repausarea in Domnulu a multu amatei sale socie Juliana Busitie nascuta Cupcia in 21 a curentei dupa amiedi la 3 óre dupa unu morbu indelungatu de langedíne, provediuta fiindu cu santele sacraminte, in etate de 30 de ani, — afara de sociulu tristu si fiicutiele Eugeni'a si Mari'a o gelescu inea P. T. frati si sorori Mari'a cu Georgiu Ratiu Protopopu in Cafnicu, Rozali'a cu Constantinu Moldovanu cancelistu in Deesiu, Ioane Cupcia notariu in Deesocn'a, Mihailu Cupcia juristu in Clusiu, Luiza Cupcia in Sigetu cu consangeniã de ambe partile si cu amicii dinpreuna. Osamintele-i consantite dupa ritulu gr. cat. se voru astrucã in cinterimulu gr. cat. in 24 a curentei dupa amiedi la 3 óre. Sigetulu Marmatiei in 22 aprile 1867.

Literatura si arte.

** (*A esítu de sub tipariu*) la Bucuresci: „Cronicele nóstre“ conferintia publica, tienuta in sal'a Ate-neului Romanu in 22 aprile 1865 de V. Alesandrescu Urechia.

** (*La Bucuresci*) in teatrulu de sub directiunea dlui Dimitriade s'a representatu cu multu succesu: „Vorniculu Buciocu“ drama in cinci acte de V. Alesandrescu Urechia. Ér „teatrulu romanu“, anuncia representatiunea altei piese nóue sub titlulu: „Bab'a

Clonți'a" séu „Paupăsi Codrilor“ faptu natiunalu in trei acte, compusu de Teodoru Porfiru, music'a de Ed. Vachman.

Din strainetate.

— (*Unu emigrantu sboratoriu*.) Acest'a a fostu unu papagaiu renumitu despre care foile francese scriu unele date interesante. — Bietulu Hocko asié lu-numiau pre papagaiulu binemeritatu — de dóue ori fusese esilatu din capital'a Franciei si a trebuitu sê fuga, respektive sê sbóre fiindu persecutatu pentru profesiunea sa politica. Atâtu in revolutiunea cea mare, câtu si in cea din 1848 papagaiulu remase constante pe langa parti-d'a roialista deórece a crescutu si vietuutu totu intr'o atmosfera aristocratica, locuint'a sa erá o colivia de auru si mancările sale pastetele cele mai delicate, — erá favoritul unei familie mari din Paris, si de óre ce acést'a familia marquisa asiderea a fostu favorita de curtea regésca, lu-invetiara sê strige: „sê viedie regele!“ — candu a isbucnitu revolutiunea mare franceza si pe tóte stradele capitalei multímea mare facea ovatiuni si demonstratiuni pentru republica numai papagaiulu Hocke a avutu curagiulu sê strige: „Sê viedie regele!“ Dar pentru acést'a eschiamatiune curagiósa a trebuitu sê patimésca si de n'a patít'o atâtu de amaru ca doi membri ai familiei marquise, cari fusera condam-nati la mórte, pre papagaiu lu-eliberara din catene si calitca pentru ca asiderea sê-lu pedepsésca, cu care ocaziune scapá si a sboratu. Peste trei ani papagaiulu inca ajunsé in cerculu familiei amintite, Hocko éra avésdile fericite, — veni apoi revolutiunea din 1848, Hocko éra striga: „sê viedie regele!“ Protectorulu papagaiului s'a temutu de urmari neplacute, asié dara a truchis calitca si a lasatu biét'a pasere sê emigre-dié unde ó va duce sórtea. — Odata scriau foile francese câ in padurea de Boulogne se afla unu papagaiu care neinctatu striga: „Sê viedie regele!“ Bietulu Hocko fu prinsu, ajunsé la unu fiacaru carele l'a vendutu unei marquise din famili'a amintita, 100 de napoleoni de auru a fostu pretiulu rescumperarei. — Pucinu a mai traitu dupa acést'a, a repausatu bietulu Hocko, de la care multi ómeni ar poté luá esemplu de constantia si consecintia.

* * (*Curioasa moda*) s'a inventatu érași la Parisu. Damele sub palarii mici pórtá peru fórte stufosu. Cea mai eleganta colóre de peru e colóre arborelui acajou, perulu rosiiu nu e mai multu in moda. Vestmintele sunt de totu scurte. De crinoline nu mai e neci poména, chiar si damele cele mai elegante pórtá numai putíne sucne. Aripele adeca slepurile haineloru sunt fórte lungi. Pe vestmentu dinnapoi nu esté neci o decoratiune, ér dinainte ó multíme. Celu-ce din departare vede damele astfelu imbracate, i se pare, câ acele mergu inderetru ca racii. Barbatii pórtá caputuri scurte, guleri mari, caltiuni lungi si palarii fórte mici.

* * (*Regin'a Spaniei*) are totdeana multi óspeti, salónele ei sunt pline; intre grigile pentru tíera, intre cari cele mai de frunte sunt subscrierile sentintieloru, are lipsa de distractiune. Regin'a se scóla desu de demanéti'a si o femeia totdeuna i cetesce ceva pana ce sosose tempulu dejunului. La dejunu sunt de fatia câteva dame de curte, cutare ministru, si mai adese ori Narvaez. Dupa dejunu regin'a se retrage in chill'a sa de lucratu si Narvaez i referéza. Atunce se incepu audiintiele, aceste inse sunt scurte, fiindu câ aceia nu

capeta audiintie, cari au plansorile cele mai doreróse. Apoi urmédia consiliulu ministerialu. La dóue óre damele de curte se aduna in giurulu ei si se nisuescu a causá vioiciune reginei nepoporale. Regin'a inse, mai alesu de candu a esilatu pe barbatulu seu, e fórte seriósa.

* (*O dama de corale*.) In Parisu sosi o dama din strainetate, care prin originalitatea sa a desteptatu curiositatea locuitoriloru din Campii elisei unde e incortelata. Acést'a juna dómna are o fatia galbena de colóre aurulu, pórtá totu-deuna unu vestmentu negru, la grumadi dóue corale mari, la mani dóue bratarie de corale; peleri'a de colóre négra, asemenea e garnita cu corale. Imbracamintea ei cea negra infrumsetiata cu rosiiu, colóre a de bronzu, ecuipiagiulu ei, intréga tienut'a ei are ceva tristu, ceva infernalu in sine. Parisienii nu o numescu altmintrea decâtu „dam'a de corale“ unii curiosi au manatu asié departe indiscretiunea câtu cercara originea, traiulu pusetiunea sociala cu unu cuventu biografía ei si aflara, câ acést'a dama e fórte avuta, e insotíta de siese domestici: adeca de doue indiene, unu negru si trei barbati acaroru fatia e mai aramia decâtu a despunetórei loru. Ea e o japonesa, se nutresce numai cu fructe si confeturi. Spunu despre dins'a si aceea, câ intr'o dí inrandu sclav'a ei nechiamata in casa, i trénti unu glontiu in capu. In cas'a ei pururea, díu'a si nóptea, arde lumina; nóptea canta melodíi de unu caracteru durerosu, fuméza opium si apoi se culca pre unu patu de piei de partena. Unii sustienú câ ar' fi veduv'a unui omu mare din Sumatra, care s'a ucisu fiindcá ea l'a suspitionatu a se fi inamoratu in femeia unui oficiu de marina englesu; de altmintrea ea nu tiene multu la memori'a nenorocitului seu barbatu, ci se aréta fórte aplecata a-si luá unu altulu, numai déca s'ar' aflá vrunulu, care sê fia in stare a-i cuceri anim'a.

— (*In Varsiovia*) s'a gasitu o tipografia secreta a comitetului revolutiunariu. Intre manuscriptele ce se aflara acolo políti'a cunoscu scrisórea unui barbatu de vadia mare, carele acuma a intratu in servitiulu guvernului muscalescu.

— (*O familia de barbieri*.) Famili'a de Prombez e renumita in Spania de órece si-trage originea inca din secululu alu 15-le si membri ei au fostu barbieri cari au servitu la curtea domnésca si alte curti mari. — Acést'a care e fórte superba pe trecutul ei nu demultu s'a adunatu in Madrid unde au otaritu cu totii fíii si stranepotii loru sê fie barbieri. — Despre unu Prombez se díce, câ audíndu despre „*Barbieriulu de Sevilla*“ a lui Rossini indata a grabitu la Rom'a si ascultandu acést'a opera atâta erá de incantatu câ a grabitu la autorulu si s'a oferitu sê-lu rada — in cinste. Rossini surise si s'a invoitu.

— (*Sarcasmu parisianu*) E lucru pré firescu câ in presinte parisianii mai multu vorbescu despre espusetiune. Doi francesi convenindu unulu intrebá, câ óre cine va fi celu mai mare si renumitu espunatoriu? — „D'apoi imperatulu Napoleon abunaséma — respunse celu alaltu — câ-ci tóta Francia a espus'o — periculu-lui de resboiu.

— (*Din Mexico*) abunaséma pucini au rentornatu cu acea indestulire, ce a sperat'o in tempulu plecarei de aici. S'a aflatu inse intre voluntari si unu oficiu caruia nu i-a pare reu câ a suferitu in acea lume neodihna, acesta a adusu cu sine unu diamantu si ajungandu in Europa l'a fi vendutu cu unu pretiu baga-

telu, inse nu află cumperatoriu, — spre norocirea lui inse se 'ntelni cu unu care sciù sê pretiuésca diamantulu, si acuma i-se oferesce 15 mii, dar nu vre sê-lu-venda.

— (*O artista rara.*) In Paris e renumita sculptórea Marcello carea e admirata fórté in lucrurile sale de sculptura. — Mai de curendu fú chiamata ca sê scobésca in frumsetiurile de pétra pentru fatiad'a casei nóue de opera. Barones'a de Maistre éra a seceratu gloria prin o compusetiune de musica religiósá carea s'a executatu in septeman'a mare intr'o beserica din Paris, — unu publicu fórté numerosu si elegantu a asistatu si a admiratu compusetiunea frumósá a genialei artiste.

— (*Incendiu in Madrid.*) In lun'a trecuta a arsu edificiulu maretiu alu conservatoriului, acestu palatu érá decórea capitalei Spaniei.

Economicu.

Despre vapsirea metasei.

2. *De a vapsi metas'a carmasínu.* Pregatindu metas'a dupa cum am aretatu in nr. 14, ie la fia-care pundu (ñ) de metasa 2 loti cosienila si o бага intr'o caldare cu apa calda, pune-o pe focu, — si candu va incepe a fierbe, sê iei caldarea de la focu si sê o acoperi, sê nu intre nimica, apoi lasa-o sê se recésca. Dupa aceea pune-o éra la focu, бага trei loti arsenicu albu pisatu meruntu si 5 loti de tirigia, — lasa-o sê fiérba $\frac{1}{4}$ de óra, ie apoi caldarea éra josu si o lasa numai nitielu sê se recésca, — бага metas'a in ea si o amesteca bine cu unu bâtiu rotundu, ca sê nu se patedie, — redic'o apoi cu bâtiululu in susu. Déca cumvá metas'a nu s'a facutu frumosu rosiu carmasínu, pune caldarea inca odata la focu, lasa-o sê fiérba, ie-o josu si бага metas'a in caldare. Dupa ce ai facutu acést'a, spéla-o in apa rece curata. Ie apoi pentru fia-care ñ de metasa unu lotu de sapunu bunu de Venetia séu de Turcia, si dupa ce s'a disolvatu in apa la focu, mesteca cu unu bâtiu, pana se facu spume, móie metas'a acolo, spéla-o apoi éra in apa rece curgatóre, acatia-o de unu lemnu si o lasa sê se usce. Déca vrei sê faci din violetu rosiu carmasínu, ai sê iei la unu ñ de metasa numai 2 loti de cosienila si arsenicu si 4 loti tirigia (Weinstein.) La vapsitu se recere óresi-care chipsuintia si esperintia. Celu-ce n'are neci o esperintia, pré usioru póte sê strice totu, adese atérna de la iutiala si istetíme fórté multu. Dar nu trebuie sê te descuragiedi, déca nu-ti ese colórea ce o voiesci, ci trebuie sê cerci pana atunce, pana candu ti-va succede.

Elena Baiulescu.

Cum se póte departá mirosulu reu de la untu.

Trevelyan a descoperitu, cá prin soda se póte departá mirosulu si gustulu celu reu din untu. Se punu adeca la trei ñ de untu câte $2\frac{1}{2}$ drachme de soda, si asié se va poté tiené untulu indelungatu si se va poté departá gustulu si mirosulu celu reu.

N. F. N.

Gacitura numerica.

De P. Simtionu.

- 1.2.13.7.15.3.14.11.8. { Omulu care nu-e paganu,
Cu relegea lui Cristosu,
Ca unu astfelu de stapanu,
De-acestu nume e falosu.
- 6.16.2.6.4.10.16. { Totu crestinulu asta-di are
Cestu simbolu de bucuria,
Care-i face si-aplecare
A serbá mai cu taria.
- 12.3.9.5.12.14. { Adi acést'a spre mirare,
In cadavre s'a ivitu,
Câ-ci contrarea ei cea mare
Cu calcare s'a finitu.
17. { De vei pune si-acestu semnu,
Vei strigá si tu falosu.
Te vei bucurá ca demnu
Si crestinu a lui Cristosu.
- 1-17. { Deci primesce-o salutare
Ca la Pasci de la unu frate,
Di adi catra fia care:
„Se traimu in libertate!“

Deslegarea gâciturii numerice din nr. 15: „Column'a lui Traianu.“ Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Otilia Mihailoviciu, Luisa Murgu n. Balcu, Elena Boceanu, Ecaterina Boceanu, Elena Moldovanu, Juliana Petroviciu, Maria Nicolae-viciu, Emilia G. G. Anghel, Sabolegia si de la domni Stefana B. Popoviciu, Dariu Puticu, Ioanu Opreanu, Jancu Miculescu, P. Simtionu, Alesandru Vesalonu, Isaia Montia, Nicolau Avramu.

POSTA REDACTIUNII.

La mai multi. Cu esemplare complete potemu sierbí numai din inceputulu lui aprile.

Dlui I. M. in R. De óra-ce ne ameninti, cá vei procede pe alta cale, poffimu fá ce-ti place.

Unu prandiu in Sighetulu Marmatianu. Nu se póte publicá. Amu primí cu bucuria de la dta atare articolu frumosu, precum a fostu celu de anu,

Cristeoru. Tabloulu s'a tramisu demultu la Oradea-mare la pré st. dómna P. R. Sperâmu cá de atunce l'ati si primitu.

Suspínulu orfanului contine câte-va idei frumose, dar ca intregu are mai multe defecte.

Sabitu Dlui N. D. Articollu promisi voru fi bineprimiti.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**